

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKOLCSOS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE
KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

Alapította : DR. BOROS GYÖRGY.

Törvényszéki lajstromozási szám: 123.
(Dos. No. 484—1939. Trib. Cluj.)

Felelős szerkesztő: BENCZÉDI PÁL.

Cluj, Cal M. Foch 12. II. emelet 22. ajtó.

Romania

25 bani Pos

Tartalom :

	Oldal
<i>Rázmán Mór</i> : Mátyás király születésének 500-ik évfordulója. — — — —	46
<i>Dr. Austerlitz Vilmos</i> : Finnország éneke. — — — —	48
<i>Vári A.</i> : Dr. Gál Kelemenné szül. Fekete Ilona. — — — — —	49
Halálozások. — — — — —	51
A gyümölcsstermesztés fontossága. — — — —	52
<i>Buzogány Kálmán</i> : Emlékeim. — — — —	53
<i>Dr. Fikker J.</i> : Az Egyházi Képviselő Tanács hírei. — — — — —	55
<i>Tűzhely mellett</i> :	
<i>Simén Domokos</i> : A magadét ne hagyd. — — — —	58
<i>Zoltán Sándor</i> : Hiszem, hogy: (Vers). — — — —	61
Egyházi és iskolai hírek. — — — — —	62
Bucureşti hírek. — — — — —	67

1940. Fekete György belső és
Ormenius p. Augustin-jed. Reimann

Mátyás király születésének 500-ik évfordulójára.

Ötszáz esztendővel ezelőtt, vagyis 1440. február 23-án született Kolozsvárt, a ma is épségben levő óriási házban, a magyar nemzet egyik legnagyobb és leghatalmasabb királya, nemzeti királya: Hunyadi Mátyás. Nem a születése és nem is a külföldi hatalmak segítsége emelte őt Európa akkor egyik leghatalmasabb trónjára, hanem nemzetének, közelebbről saját társadalmi osztályának igaz megérzése és őszinte vágya, hogy végre annyi idegen után, magyart lásson Szent István ősi trónján. A nemzet nem csatlakozott választottjában, mert az maradéktalanul betöltötte a hozzáfűzött reményeket.

A történelem részletesen ismerteti Mátyás király szerepét. A magyar irodalomnak pedig éppen Mátyás király egyik legkedveltebb és leggyakrabban szereplő alakja. Ennek magyarázatát abban találjuk, hogy a magyar trónon szereplő koronás fők közül talán ő volt a legnépszerűbb, ő volt aki a nép közül nőtt ki, de aki ezt a népet soha el nem felejtette és e népnek igazságot szolgáltatott elnyomóival szemben.

Mátyás király, Hunyadi Jánosnak, a törökverő hősnek, a kereszténység megmentőjének és V. László kiskorúsága idején Magyarország kormányzójának a fia volt. Anyja köznemesi családból származott, Szilágyi Erzsébet volt. Hunyadi János is erdélyi köznemes volt. Hadvezéri lángelméje, akarata, az ország zászlós urai közé emelte. Amint azonban nőtt hatalma és gazdagsága, úgy szaporodtak ellenségei is. A királyi házzal is rokonságban levő főurak, Cillei Ulrik, Gara László és Újlaki Miklós engesztelhetetlen gyűlölettel viseltettek Hunyadi János és rajta keresztül természetesen fiával Lászlóval és Mátyással szemben is. — A nevezett főurak nem törődtek a török veszedelemmel, amely éppen abban az időben terjedt és foglalta el Konstantinápolyt és megsemmisítéssel fenyegette az egész keresztény Európát, hanem minden törekvésük az volt, hogy az ifju V. László gyermekkirályt befolyásolják és Hunyadiat tegyék el láb alól. A gyermek lelkét szinte magához láncolta a ravasz és gonosz nagybácsi, Cillei Ulrik és így sikerült a volt kormányzót, az ország főkapitányát eltávolítani az udvartól.

Hunyadi azonban nem esett kétségbe és nem kedvetlenítette el őt a főurak csipkelődése, mert tudta, hogy a törökkel csak ő tud leszámolni. Az alkalom hamar megjött s Nándorfehérvárnál világraszóló győzelmet aratott az ellenség felett. De a győzelem után nem sokkal később Zimonyban meghalt.

A főurak gyűlölete most már egész dühével két fiára szakadt. A halott hős emlékének legnagyobb megsértése az volt, hogy halála után, nem fiát, Hunyadi Lászlót nevezte ki a király az ország főkapitányának, hanem éppen a Hunyadi ház legnagyobb eljenségét, a fondorkodó és pipogya Cillei grótot.

Cillei szinte már nem is titkolt célja az volt, hogy Hunyadi két fiát megölesse. Erre legjobb alkalomnak kínálkozott Nándorfehérvárnak az átadása. Csakhogy a gondviselés keresztül huzta Cillei számítását és ő maga esett bele abba a verembe, amelyet a Hunyadi fiuknak ásott. A Hunyadi család tántoríthatatlan hívei Cilleit felkoncolták. A király, aki most már a Gara nádor karmaiba esett esküvel fogadta, hogy nem torolja meg nagybátyja halálát, sőt a két Hunyadi fiut ünnepélyesestestvérétül fogadta.

A gyenge jellemű király azonban esküjét megszegte s mihelyt alkalom kínálkozott, Lászlót és Mátyást is elfogatta és a lehető legrövidebb idő alatt mindkettőt fej- és jóságvesztésre ítélte. Az ítéletet Lászlón végre is hajtatta, de Mátyásnak kényszerből megkegyelmezett, s az ítéletet örökös fogságra változtatta.

László kivégeztetése után azonban a király félt az országban maradni, mert tudta, hogy a Hunyadi család hű emberei véres tettét megtorlatlanul nem hagyják. Prágába futott, de mindenüvé magával hurcolta a gyermek Mátyást is és a Hunyadi ház egyik törhetetlen hívét, Modrár Pált.

Prágában azonban nem sokáig lebzselhetett hű csehei társágában, mert azok megmérgezték.

V. László halálával a magyar trón üres maradt. A főurak maguknak, Frigyes német császár pedig magának akarta megszerezni a szent koronát, de a magyar középosztály tántoríthatatlan maradt azon elhatározásához, hogy az Árpádok trónjára nemzeti királyt választ. A királyválasztó gyűlésre a magyar köznemesség teljes számban megjelent s egyhangu lelkesedéssel követelték Mátyás királlyá választását. Ennek megtörténte után az egész ország öröm-mámorban uszolt, bár a megválasztott 18 éves király még fogságban volt. Az iránta megnyilvánult bizalom, nem neki szólt, hanem előlegképen a Hunyadi János fiának. A történelem már eldöntötte, hogy milyen módon felelt meg e nagy bizalomnak. Az Árpádok óta ő volt az első magyar, erdélyi magyar, aki azok trónjára lépett. Hosszú uralkodása alatt rendbe szedte az ország pénzügyi helyzetét, megszervezte a híres és verhetetlen fekete hadsereget, amely ilyen formában az első volt Európában. Rendkívül nagy elfoglaltsága és harcai közepett is mindig talált időt, hogy a művészetnek éljen s az építészetre és irodalomra óriási összegeket áldozott. Megalapította a híres „Corvina“-t.

Az országot külső és belső ellenségtől megszabadította s olyan hatalmassá tette azt, hogy a nyugati hatalmak keresve keresték Magyarország barátságát.

Ha utána még legalább egy vagy két hozzá hasonló király lett volna Magyarországnak, akkor nem lett volna *Mohács* és sok minden más ehhez hasonló . . .

Uralkodásának titka, kétségtelenül abban a mondásban keresendő, amelyet akkor mondott Modrár Pálnak, amikor hírül hozták neki, hogy őt választották Magyarország királyának. A hír vétele után Modrár azt kérdezte Mátyástól: „Aztán jó király

lész-e?" Mátyás azt felelte: „Két okból leszek az: *igen szeretem a magyart és szeretem az igazságot*“.

Mi, a késői utódok hálával és kegyelettel gondolunk 500 esztendő távolságában a nagy király emlékére és hálát adunk az Istennek, hogy magyarnak adta őt.
Rázmán Mór.

Finnország éneke.

Finn eredetiből versbe szedte: *Dr. Austerlitz Vilmos.*

Zene harsog, ének cseng,	Szellő lágyan lengedez,
Väinämöinen¹ lantja peng —	Patak csacsokán csörgedez —
Szól Suomi² szent dala.	Szól Suomi szent dala.
Fenyő suttog, folyó zajlik,	Csattog rigó éneke,
Tenger habja fölmorajlik —	Csicserög a cinege —
Szól Suomi szent dala.	Szól Suomi szent dala.
Fényben fürdik az öböl,	Vidám ének, vidám hang, ...
Éjféli nap tündököl —	Busan bong az estharang —
Szól Suomi szent dala.	Szól Suomi szent dala.
Nézd! Tündéri tünemény:	Hol fölragyog, hol elsápad
Fölcillan a sarki fény! —	Derüs öröm, sajtó bánat — —
Szól Suomi szent dala.	Szól Suomi szent dala.

Pályázati hirdetés. Az Unitárius Irodalmi Társaság a következő pályázatokat hirdeti: 1. *Kelemen Lajos* ur ajándékából 1000 azaz Egyezer lej pályadíjat tűzünk ki egy történelmi elbeszélésre, melynek tárgya az unitárius egyház történetéből van véve. 2. *Dr. Fazakas Miklós* ur ajándékából 1000 azaz Egyezer lejt tűzünk ki egy szépirodalmi elbeszélésre. 3. *Dr. Ferenczy Géza* elnök ur ajándékából 3000 azaz Háromezer lejt tűzünk ki Kaáli Nagy Elek volt egyházi főgondnok élet- és jellemrajzának megírására. A pályamunka 3 nyomtatott ív terjedelmű lehet. A jutalmat nyert dolgozat a Keresztény Magvetőben meg fog jelenni. Az 1. és 2-ik számú pályázat határideje 1940. évi május hó 15. A 3-ik számú 1940. évi október 1. A pályamunkák jelíggel levéllel ellátva, olvasható írásban P. Szentmártoni Kálmán főtitkárhoz adandók be. (Kolozsvár, Unitárius Kollégium).

Pályázati hirdetés. Az unitárius tanítóegyesület pályázatot hirdet az alábbi tétel kidolgozására „A ma iskolája“. Pályázhat mindenki, aki az unitárius tanítóegyesületnek tagja. Pályadíj egyezer lej, a pályamunka terjedelme legalább 6 ives oldal. A jelíggel ellátott pályamunkák Gálffy Ferenc egyesületi elnök címére (Firtánus, Jud. Odorhei) küldendők 1940. június 1-ig.

¹ A *Kalvala* című finn hősköltemény regés alakja.

² Finnország finn neve.

Dr. Gál Kelemenné sz. Fekete Ilona

életének 68-ik évében, február hó 16-án csendesen elhunyt. Az unitárius és magyar nevelés és közélet egyik legkiválóbb férfiának az élettársa, egy nagy családnak igazi szemefénye, ma is élő 9 gyermeknek szerető édes anyja volt. Temetése február hó 19-én volt Kolozsvár magyar társadalmának nagy részvéte mellett. A temetésen, melyen a Teol. Akad. dalárdája gyászdalokat énekelt, Vári Albert teol. tanár a következő szép beszédet mondotta:

Alapige: Jel. 12 r. 1. v.

Sok ravatal mellett állottam. Hivatásomból kifolyólag sokszor kellett a koporsók mellett kesergőknek az enyhület és vigasztalás ígét hirdetnem. De aligha voltam nehezebb helyzetben, mint most, amikor Dr. Gál Kelemenné szül. Fekete Ilona koporsójánál állok. Engem több mint 50 esztendő feledhetetlen drága emléke köt a megboldogulthoz. Én ismertem azt a jó szívet, amely annyi szép és nemes érzésnek volt a forrása, de amely később annyi aggodalomra és bánatra adott okot. Láttam őt az ősi családi otthonban, ahol a gondos szülők, mint gyöngye virágházi növényt, mint fesledező rózsabimbót úgy ápolták és még a szél lebbenéstől is oltalmazták. Láttam, amint a szerető testvérek becéző szeretettel vették körül. Láttam, amint jóságával és kedvességével elbűvölt mindenkit, aki közelében volt. Azután láttam, mint odaadó hitvestársat, aki, mint a harmat a virágra, a napsugár a kalászra, olyan hatással volt férjére, akivel 45 év sok öröme és keserősége, sikere és csalódása úgy egybeolvasztotta, hogy a két test egy lélekké változott. Láttam, mint önfeláldozó családanyát, aki lemondott az élet minden örömről és külső gyönyörüségéről, azért, hogy férjét és gyermekeit annál jobban boldogíthassa. Ezért én teljes mértékben átérzem a veszteség súlyát, amely gyermekkori jóbarátom lelkét szaggatja most, amidőn bucsut kell mondanania annak, akivel kéz a kézben, állandó egyetértésben járta az élet utjait. Ezért nehéz az én helyzetem. Mert vannak temetések, ahol a megnyugtató és vigasztalás beszéde még jobban felkelti a fájó és keserű érzéseket. Ilyenkor legjobb volna a koporsóra borulni és átadni magunkat a csendes bánatnak, a néma fájdalomnak.

De a férj és édes apa bánata mellett átérzem a gyermekek fájdalmát is, akik mint szomorú fűz a sirhalomra, úgy borulnak rá a koporsóra, mert ők az édes anyát temetik. És ebben minden meg van mondva. Hisz ezen a földön a legszebben hangzó szó: az édes anya. E szó hallatára a leggyöngédebb és legnemesebb érzelmek és emlékek ébrednek mindnyájunk lelkében. Az édes anya a legelső lény, akit megismertünk. Ő csókolta le a legelső könnyet szemekinkből s az ő mosolygására jött az első mosoly ajkunkra. Tőle tanultuk az első szót szépen zengő anyanyelvünkön

s ő tanított meg az első dalra és imádságra. Ő táplálta a legtöbb reményt életünkhez, s ő aggódott a legtöbbet miattunk. Az édes anya szeretete a legtisztább és legönzettelenebb szeretet ezen a világon. Olyan, mint a kristálytisza forrás vize, mely kifogyhatatlan. Nincs szerencsétlenebb teremtés, mint az árva, aki nem mondhatja azt, hogy édes anyám. Ezért mondják, hogy keserű az árvaság kenyere. A legönzettelenebb szívet akkor veszítjük el, amikor az édes anyánkat temetjük. Ekkor ér legelőbb az a fájdalom, amelyet az ő részvéte és vigasztalása nélkül kell elszednünk.

De az édes anyák kezében van letéve az egyházak, a nemzetek és az egész társadalom jövője. Az anyai szíveken keresztül csörgedez az az áldott forrás, mely a jövő fejlődését van hivatva táplálni. Tiszteljétek és becsüljétek az édes anyákat, mert *hősök* ők, akik életük kockáztatásával adnak új életet; *mártírok*, akik minden új életért életük egy darabját áldozzák fel.

Ilyen hős és ilyen mártír volt Dr. Gál Kelemenné, akinek igaz, hogy többszörös öröm jutott osztályrészébe, de fájdalma és aggodalma is többszörös volt. 10 gyermeknek adott életet, akik közül egyet eltemetett. Amíg férjét hivatása és a közügyek szolgálata elszólitotta a családi otthonból, addig egyedül az ő vállaira nehezültek a nevelés gondjai és kötelességei. S hogy szépen megfelelt anyai hivatásának, azt mutatják a jól nevelt gyermekek, akik közül nem egy a társadalomban előkelő helyet vívott ki magának. Mi volt mindezért a jutalma? Oh hát vár-e jutalmat a madár daláért, a virág illatáért? Az édes anya sem a háláért és jutalomért áldoz és szeret. Az édes anya nem ismer más törvényt, mint azt, hogy nekie szeretnie kell. Szeretnie még akkor is, ha kigyót melengetne kebelén. De az Isten gondoskodik a hűség jutalmazásáról. Ez a jutalom nem maradt el itt is. Isten jó férjjel áldotta meg. E mellett mint a gyümölcs a fának, a kalász a földnek: úgy a jó gyermekek is dicsőségére vannak a szülőknek. Ezt az örömet, ezt a dicsőséget érezhette lelkében, amikor rámutathatott 9 élő gyermekére s elmondhatta a római anyával: „ezek az én kincseim“. Az öntudat nyugalma s az emberek megbecsülése mellett ez volt hűségének földi jutalma. Azzal a nyugodt tudattal távozhatott el e földi világból, hogy teljes mértékben eleget tett anyai hivatásának. Hiszünk, hogy e mulandó földi jutalma után megtalálja azt az örökké tartó égi jutalmat is, melyet a biblia így fejez ki: „az igazak fénylenek, mint a nap az ő Atyjuk országában“. Ezt a mennyei jutalmat kívánja érzékelhetővé tenni a Jel. könyvének írója az alapigében: „És láttaték nagy jel az égben: egy asszony, aki a napba vala felöltözve, és lábai alatt vala a hold, és az ő fején 12 csillogból korona“. Oh lehet-e ennél szebb jutalma egy szép és tiszta életnek? Lehet-e ennél magasztosabb megdicsőülése egy édes anyának, aki olyan sok áldással gazdagította ezt a szegény földet?

Az élő Isten jóságában és igazságosságában vetett rendíthetetlen hittel veszünk tőled bucsut. Eőbb azonban imádkozzunk.

Özv. Aranyosrákosi Létay Domokosné sz. Radicsfalvi Török Etelka

életének 88, özvegységének 30. évében hosszas szenvedés után február hó 6-án meghalt. Munkás és önfeláldozó nemes lélek volt, aki nemcsak családjának, hanem mindenkinek jóltevő anyyala volt. Halálát gyermekei, unokái, dédunokái, valamint a rokonoknak nagy száma gyászolja. Dr. Szathmáry Miklósné szindi lelkész neje édes anyját gyászolja az elhunytban.

Vernes Ferenc S. torockói birtokos, az Unitárius Egyház Főtanácsának képviselő tagja, az egyházközség presbitere, takarékpénztári pénztárnok, a „Hangya“ szövetkezet elnöke, sokoldalú munkás életünk 75-ik évében, február hó 13-án türelemmel viselt szenvedés után jobblétre szenderült. Egyházának, községének egy félszázadon át szolgálatában állott s azok előmenetelére és felvirágoztatására nagy gondot fordított. Benne egy értékes, munkás unitárius élet szállt át az örökkévalóságba.

Geley Antal. Nem utolsó, de egyik szomoru áldozata a világháborúnak Geley Antal, aki kolozsvári főgimnáziumunk érettségi vizsgájáról ment a harctérre s mint önkéntes végigszenvedte a háboru összes borzalmaait a szibériai fogsággal együtt. A háboruból mint főhadnagy tért vissza és itthon szép jövő várt volna rá, de az erős, férfias akarat hiányzott belőle. Betegen, szegényen, koldusszegényen halt meg Kolozsváron és f. január 23-án temették el. A temetési szertartást Csifó N. László lelkész afia végezte, megható, megrendítő beszédben méltatta Geley életét. Minden elismerésünk és tiszteletünk szálljon Végh József afia, az Ellenzék szerkesztője felé, aki igazi unitárius lélekkel állott Geley Antal utolsó útja mellé s a hatóságoknál kikérte, elintézte, tisztességes temetést rendezve, megóvta a közös sirba helyezéstől. Költségekre gyűjtést rendezett barátai és az Egyház között s külön sirba helyeztette szerencsétlen unitárius afiát. Geley Tóni nyugodjál békében és hálás szived a tulvilágon is dobbanjon szeretettel Végh József afia felé. H. S.

Derzsi Mihály nagysolymosi egyházközségünk több mint félszázadon át éltető lelke és világi apostola 82 éves korában hosszas betegeskedés után január 18-án elhunyt. Biblia ismerése, nagy olvasottsága és bő'cs belátása földmives társai előtt tisztelté tették. Községének is egyik szellemi irányítója. Minden figyelmét családja elhaladása mellett, amit kívánt jólétre emelt, egyházközségünk fejlődése és megerősödése képezte. Legboldogabb volt, amikor kicsiny templomunkat megnyitva láthatta és amikor abban harmoniumunk megszólalt és annak hangjai mellett emelhetette lelkét egy Istenünkhöz, kellemes hangját egyre súlyosabbá váló betegsége miatt nem sokáig élvezte. Adja Isten, hogy fia és unokái hasonló szellemben munkálkodjanak egyházunk előmenetelén. Legyen pihenése csendes, emléke áldott!

A gyümölcsstermesztés fontossága.

— Gyerkes Mihály ny. ig. tanító értékes munkássága. —

Az udvarhelymegyei gazda előit nem ismeretlen az az értékes munkásság, melyet Gyerkes Mihály a magyar gazdaság előmenetele érdekében kifejtett. Sőt a megye határait messzi túlhaladta a hirneves irodalmi és általános közművelődési munkássága révén. Különösen nagy jelentőségű a mostani viszonyok között a „Gyümölcsfák ültetése és védelme“ című munkája, amely ebben a nembn ma a legkiválóbb szakkönyvek közé tartozik s az udvarhelymegyei viszonyok között ugyszólva nélkülözhetetlen könyv is.

Gyerkes Mihály nagyszerű érzékkel megtalálta azt a munkateret, amely a legnagyobb hasznot hajthat a falusi gazdaközönségnek. Felismerte azt, hogy Erdélynek földje adja a legzamatosabb gyümölcsöt. Okos gazdálkodással a legelsőbbrendű gyümölcsöket lehet előállítani, melyek a világpiacon is versenyképesek lesznek. Minden ciheres, bokros helyet, amely kevés vagy semmi hasznot nem hozhat, gyümölcsstermelésre alkalmassá lehet tenni. Hogy miképpen, azt sok alkalommal elmondotta Gyerkes Mihály, midőn arra alkalmat talált. Az elmúlt évüzedben talált is alkalmat, mert korábban a Gazdasági Egyesület, azután pedig a Mezőgazdasági Kamara keretében tartott propaganda előadásokat, máskor meg tanfolyamot is. Most újabb rendelkezések szerint csak az agronomok tarthatnak a falvakban előadásokat, s ezért Gyerkes Mihály leszorult bizonyos tekintetben arról a munkaterről, amely neki igazi eleme s amely uton oly sok szolgálatot tett gazdasági életünk előmozdításának. Azonban aki igazán akar munkálkodni a jó ügyért, az megtalálja a módot a segítsére. A miniszteriumtól engedélyt nyert arra, hogy a gyümölcsoltványokat beszerezhesse és árulhassa (Comerțul de Produse „Batul“ Odorheiu címen). Ezen az uton teljes jó oltványokat azzal együtt kiváló szaktanácsokat lehet kapni mostan Gyerkes Mihálytól, ha az ember Udvarhely közelében lakhatik.

Az élet nehéz gondjaiban, a jövő bizonytalanságaiban csak úgy remélhetjük fajunk fönmaradását, ha megtanuljuk azt, amit az idő tőlünk követel. Egy régi francia közmondás szerint, akinek nincsen meg a korához való esze, annak megvan a korával járó minden nyomorúsága. Meg kell értsük a kor intő szavát. Mint minden téren, a gazdaság terén is tudásra, művelődésre van szükség. A gazdálkodás nemcsak a legszebb és legegészségesebb, hanem nagyon sokoldalú ismeretet, ügyességet és testi erőt tételez fel. A mai világban sokat, nagyon sokat kell termelnünk, hogy a világ versenyében le ne maradjunk. Erre tanítanak minket a szakképzett gazdák; kiváló hivatást tölt be ebből a szempontból a mi földmives iskolánk Székelykereszturon. Tanuljunk azoktól, akik a helyes utat megmutatják a tanulásra.

Emlékeim.

5. közlemény.

Eszembe jut egyik kiváló egyetemi tanárom Dr. Réz Mihály. 1914-ben második jogi alapvizsgám alkalmával többek között a következő kérdést adta fel: mondja meg, hogy a magyar közjog fejlődését a múltban, valamint a jelenben mi irányította és irányítja?

Szokása szerint idegesen járt fel és alá, hallgatva fejtegetésemet, de egyszer csak megállt, mereven szemembe nézett és nyomtatékosan így szólt: a koreszme. Nyomban más kérdést adott fel. Akkor nem tulajdonítottam nagyobb jelentőséget szavának, de az a meggyőződés, mellyel azt kimondotta, sokszor gondolkozóba ejtett. És azután olyan sokszor igazat adtam neki. Igazat adtam akkor is, midőn egyik székely falucskát a másik után látogattam; midőn szemembe tünt egy-egy karcsu torony és annak tetején magasan kiemelkedő gömbje, mely az unitárius felfogást jelképezi: a tudománynak, a haladásnak nincsen vége.

Igazat adok, ha nézem Krisch Aladár: „A vallásszabadság kihirdetése“ c. festményét, amint az 1568-i tordai országgyűlésen Dávid Ferenc ihletett lelke hatása alatt az erdélyi rendek kimondják: a hit Isten ajándéka, senkit hitéért üldözni nem szabad. Vajjon e törvény és az unitárius vallást nem-e a „koreszme“ hozta-e létre, hogy legyenek világító mécsesei Erdélynek. Ami a katolikusoknak: Róma, a lutheránusoknak: Wittenberg, a reformátusoknak: Genf, az nekünk Kolozsvár. A mi vallásunk itt született meg, s rendeltetése, hogy öröködjön Erdély felett s ha szükséges odakiáltssa: szeressétek egymást.

Az unitárius vallás mindig betöltötte hivatását, bár sok megpróbáltatáson ment keresztül, Igaza van Dr. Gál Kelemen történetírónknak abban, hogy az erdélyi unitáriusoknak nem 1918-tól kezdődik kisebbségi sorsuk. Alig hogy csodálatos gyorsasággal meghódítja Erdély földjét, már 1571-ben János Zsigmond halála után azonnal megkezdődik elnyomtatása. Az unitárius iratokat elégetik, ujakat kinyomatni nem engednek. Amde az eszmét fel nem tudják tartóztatni. Mindig akadtak az unitáriusoknak támogatói. Bethlen Gábor kijelentése szerint, ha az 1568—1571-i vallásszabadság törvényére meg nem esküdött volna, eltörölné az unitáriusokat. És mégis uralkodása alatt testvére Bethlen István támogatásával kinyomatják az unitáriusok Enyedi György kiváló munkáját az: Explicatiot, mely mozgásba hozta a tudományos világot. Nem csak a hazai írók, hanem a külföldiek is igyekeznek megcáfolni. Azonban írásaik inkább gunyolódás, mint cáfolat. Állítólag e műnek egyik példánya a vatikáni könyvtárba is eljutott, hová elhelyezték „Legyőzhetetlen ördög címen“.

Majd a Habsburg uralkodók alatt elszedik iskoláinkat, templomainkat, de II. József felvilágosult szelleme a hagyományos Habsburg katolikus reakció ellenére védelmébe veszi az unitáriusokat. És ez nem csak szánalom volt az elnyomott és leszegényi-

tett egyházunkkal szemben, hanem hitvallás annak igazsága mellett. Ezt bizonyítja kiadott türelmi rendelete és az a kívánsága, hogy az unitárius diákok imádkozzanak érte.

A türelmi rendelet kiadása fordulópont egyházunk életében. Annak a sok templomnak és iskolának elvétele gondolkozóba ejtette még a katolikusokat is. Keresték az utat, hogy azokért kárpótolják egyházunkat. Ha figyelemmel kísérjük a történelmi egyházak irodalmát, csodálatos változást látunk. A türelmi rendelet után az eddigi csupa lekicsinylés és gúnnyal szemben, egyházunknak több védelmezője, sőt mondhatjuk meggyőződéses szószólója akadt. És, hogy azok a felvilágosult szellemek mind nem tértek és nem térnek az unitárius vallásra, azt a „koreszme“ magyarázza meg. A mai felvilágosult ember nem a szertartásban látja és keresi meg lelkének megnyugvását, hanem jobb énje teremti meg Istenét, kiből bizik, kihez imádkozik; s ha ez a felfogása hivatalos egyházának dogmájával nem is egyezik meg, de babonás félelmével, vagy családi tradíciója következtében nem meri hivatalosan is kinyilvánítani.

Ilyen gondolatok között érkeztem meg Székelykeresztra; csodaszép új gimnáziuma büszkeséggel töltött el. De tovább mentem, a mult vonzott a régi gimnázium felé s belépve abba, ismét diáknak éreztem magamat. Lelki szemeim előtt megjelenik Sándor János igazgatóm tiszteletet parancsoló alakja, amint a szobák vizsgálatát megkezdve, mindenkinek szemébe néz, igyekszik kifürkészni legrejtettebb titkait, hogy atyai tanácsokkal elláthassa. Szinte látom, amint egyik deák veszi a kefeseprűt és hármat koppantva a menyezeten, a felső sornak jelzi a vizsgálatot. Egy fél óra múlva megszólal a kis csengő, az ökonomus szalad az igazgatói lakásra, hogy átvegye a rendeletet. Lábmosás este, hallszik a rendelet. A vacsora vig, mivel szombat hetivásár volt, a székely anyák sok minden jót hoztak gyermekeiknek. A jó vacsora és lábmosás után elálmosodva már alig várják a féltizet, hogy lefeküdhessenek. Alig mult el kilenc óra két perccel, az egyik bátor diák szép lassan, lábujjhegyen a felügyelőtanári szoba elejébe oson, megfogja a csengő nyelvét s kétszer odavágja, azzal egy merész ugrással tíz lépcsőt átugorva eltűnik. Csépi Miklós felügyelő tanár kilép és szitkozódik, hívja az ökonomust, azonban a diákok nem veszik komolyan a felügyelő tanár haragját, mindenik ágyátelve örömmel készűl lefeküdni.

Éjjel 11 óra után, mikor a diákság lecsendesedve alussza az igazak álmát, egy kis lámpával kezében ismét megjelenik Sándor János, de már nem a szigorú arccal, hanem atyai szeretettel. Végigjárja a szobákat újból, megvizsgálja az ágyakat, hogy mindenki jelen van-e? betakarítja az alvó kis diákokat, kik álmukban mosolyognak, mert az édesanyai ölelő karokat érzik.

Másnap, vasárnap reggel 8 óra után, az igazgatói lakás felé megy egy kis román diák. Meglátja a cseléd és jelenti. Az igazgató mosolyogva fogadja, tudja hogy miről van szó. A kis gyer-

mek elpityeredik: „igazgató nem jöttek be, eressz haza, mert éhes vagy.“ Sándor János igazgató szeretettel letölteti és enni adat neki. Azután az ökonomus után csergetve meghagyja, hogy egy nagyobb diák kísérje haza, de estére mindketten visszajőjenek.

Templomozás előtt ismét megszólal a kis csengő s az ökonomus örömmel jelenti: az igazgató ur üzeni, hogy ma délután senki el ne távozzon, mert megnyitja a kertet.

A diákok felkészülnek, előkeresik tarisznyájukat, vagy akinek nincsen, lehuzza párnahuzatát. Délután 4 órakor Sándor János igazgató kinyitja a kert kapuját és a sok deák beözönlik, egy-egy fára 2—3 is felmászik s már szedik is az almát. Az igazgató boldogan szemléli. Mikor mindenkinek megtelik tarisznyája, kettőt sipol és a diákok kivonulnak s ő gondosan bezárja a kaput, nehogy valaki a közvagyonot bántassa.

Buzogány Kálmán.

Az Egyházi Képviselő Tanács hirei.

Február hó 8-án, összesen 11 órás ülésben a főtisztelendő Püspök és Dr. Gál Miklós főgondnok urak vezetése alatt a Tanács 66 pontból álló tárgysorozat keretében tárgyalta meg az Egyház egy hónap alatt felmerült jelentősebb kérdéseit. Az alábbiakban csak vázlatosan soroljuk fel az ezen gyűlésen előkerült fontosabb határozatokat:

1. Dr. Mikó Lőrinc egyházi titkár hosszú és kimerítő jelentésben számolt be az elnökileg elintézett ügyekről, majd ismertette a a főtanácsi határozatokat, melyekkel kapcsolatban az elintézést, illetőleg végrehajtást eszközölni kell.

2. *Pataki András* jószágfelügyelőségi elnök a Bors-hagyaték ügyeivel kapcsolatban jelentette be a hármass-bizottság egyes kérdésekben elvégzett munkáit, majd felolvasta azt a jegyzőkönyvet, melyet a hagyaték általános megvizsgálására kiküldött 6-os bizottság állított össze. Ezen jegyzőkönyvvel kapcsolatban a Tanács az előterjesztésnek megfelelően tudomásul vette, hogy a bizottság munkája még nincs befejezve s különösen a hagyaték jogi ügyletei kívánnak beható vizsgálatot.

A Tanács a gazdálkodásra vonatkozó előterjesztések vétele után úgy határozott, hogy amennyiben erre alkalmas és a jószágfelügyelőség által elkészített feltételeknek megfelelő bérlő jelentkezik, a szindi gazdaságot bizonyos időre bérbe adja. Lapunk más helyén ezzel kapcsolatban hirdetés is van.

3. Jószágfelügyelőség jelentette, hogy a Sora-céggel a bér-megállapítás folyamatba van s nemsokára erről jelentést is tehet. Itt említjük meg, hogy végre a viszonyok nehézségei miatt a vámhivatalnál késlekedő és a nagy bérházhoz annyira szükséges személyfelvonó megérkezett. Ennek a közvetlen eredménye mutatkozik, úgyhogy a jószágfelügyelőség az új bérház minden lakását

már kiadta és csupán a vasuti jogügyi osztály szerződésénél a vezérigazgatóság formális jóváhagyása van még hátra.

Pataki András jószágfelügyelőségi elnök arra való hivatkozással, hogy lelkészi munkáiban eddigi helyettese, Dézsi Zoltán énekvezér katonai szolgálatra hivatott be, kérte Tanácsot, hogy mentse őt fel jószágfelügyelőségi teendői alól, de különösen a Bors-gazdaság vezetése alól. Tanács, bár méltányolta Pataki András indokait, melyek váratlanul nehéz helyzetbe hozták egyházközségi munkáiban, még sem adhatott helyet ennek a kérésnek.

4. A Szervezeti Törvény reformjának előkészítési munkálatait az E. K. Tanács a kodifikáló bizottságra bízta azzal, hogy az vegye tekintetbe a már eddig ilyen vonatkozásban elvégzett munkát.

5. Egyházi titkárafia jelentette, hogy Dr. Mikó Imre értesítette az Egyház vezetőségét, hogy a kormány a lelkészek kongruáját most már januártól visszamenőleg lényegesen emelni határozta. Örömmel vette Tanács tudomásul ezen kormányintézkedést s további lépések megtételére megbizta Elnökséget.

6. Főtisztelendő Püspök ur a Misszió-bizottság által már általánosan megtárgyalt azon tervét adatta elé, mely szerint márciusban, a husvétutáni napokban a kereszturni egyházközségben elkezdődik az Egyház belső megszervezését azáltal, hogy keblitanácsosi értekezletet rendez. Ezen értekezlet részletes programja már ki van dolgozva s a helyi vezetők az engedély iránti kérést már benyújtották. Az értekezleten jelen lesznek a kör összes keblitanácsosai és lelkészei, mivel a kétnapos értekezlet befejezésekor Püspök ur a lelkészi karral is kíván találkozni.

7. Az Énekeskönyv és a Káté átdolgozásával kapcsolatos tennivalókat a Lelkészkör felterjesztését is tekintetbe véve, a Tanács a Nevelésügyi Bizottságra bízta. Itt jegyezzük meg, hogy az Iratterjesztő raktárán lévő összes énekeskönyvek elfogytak s kérjük a lelkész és énekvezér urakat, hogy mindaddig, míg újabb értesítést nem kapnak, énekeskönyvet ne is kérjenek, mert a sok nemleges válasz felesleges munkát jelent az Iratterjesztőnek.

8. Ürmösi József püspöki titkár nevelésügyi előadó a főgimnáziumaink, leányotthonunk, könyvtárunk belső ügyeivel kapcsolatban tette meg előterjesztéseit, Ezen ügyekkel Tanács behatóan foglalkozott s az egyes kérdésekben határozatokat hozott.

9. E. K. Tanács tudomásul veszi a vargyasi és az aranyosgyéresi egyházközségek ingatlan vásárait. Utóbbi egyházközség ezen vásár által templomhelyhez jut, ami őszinte örömet jelent Egyházunk vezetőségének, de egész anyaszentegyházunknak. Adja Isten, hogy a megvetett templomalap további buzgó erő kifejtésre sarkalja az aranyosgyéresi lelkészt és híveket.

10. Köszönő iratot küldeni határozott a Tanács egyrészt Dr. Elekes Domokosné Óméltóságának azon gyönyörű adományáért, melyet egy szószéktakaró formájában 10.000 Lei értékben a kereszturni egyházközségnek juttatott, másrészt Derzsi Béla, László, Amálka és Margitnak, akik ugyancsak 10.000 Lei értékben ugyan-

ennél az egyházközségnél a hősök emléktábláját művészi kerettel látták el. Adja Isten, hogy anyaszentegyházunk sok ilyen gazdag lelkű hívét ölelje keblére és sok ilyen áldozatos szív találjon Isten segédelmével boldogságot ez Egyház életmunkájában.

11. Egyházi tikkár fia ugyancsak ezen gyűlésen jelentette be Br. Bánffy Ferencné Öméltósága azon 30.000 Leies adományát, mely összeget az Irisz-telepi missziós építkezés és berendezés céljaira fizetett be pénztárunkba. Egyben írásban kívánta tudomására hozni a Tanács nemes adományozónak, hogy ezen építkezésnél örömmel venné elgondolásait. Ezen adományt Tanács a Főtanácsnak bejelenteni határozta. Legyen a jószívű és nemes adakozón Istennek szent áldása.

12. Emlékezetes és nagy nap marad a Tanács tagjai számára az a pillanat, melyet Dr. Gál Miklós főgondnok ur és Dr. Varga Béla püspök ur szerzett megkapó, őszinte, önmagától adandó ténykedésével. A Tanács a komjátszegi egyházközség egy kérését tárgyalta, melyben a Nagy Balázs-féle hagyatékból (legelő) egy temető-terület használatának átengedését kérte, Tanács ezen kérésnek úgy tett eleget, hogy tekintettel a nemes célra, nagyon méltányosan 2000 Leibe állapította meg a terület árát. És ekkor Egyházunk két lelkes vezére szinte egyszerre, egyenlően megosztva a nemes terhet az E. K. Tanács asztalára tette a temető árát. A fentebb említetteknel számszerint kisebb adományt jegyzett fel az E. K. Tanács, de a pillanat vallásos megérzéséből olyan önmagától született vezetői megnyilatkozás hatványozott értéket ad annak. Áldja meg a jó Isten a mi vezetőinket és áldja meg a komjátszegi egyházközség népét és buzgó lelkészét, ki minden nagy igyekezettel építi ezt a kicsiny unitárius fészket.

13. A Tanács ezek után egyházközségek külön ügyeit és egyesek magánkérelmeit tárgyalta és hozott ezekben határozatot. A beható és részletes tanácskozás 9-én d. e. 1 órakor ért véget.

—◆◆◆— *Dr. Fikker János.*

Egy kiváló jóttevő. *Özv. Bochdál Károlyné* szül. *Lőrinczi Karolina* a kolozsvári és vargyasi egyházközségnek egy rendkívül diszes szószéktakarót ajándékozott 10.000—10.000, együtt 20.000 (huszezer) Lei értékben. Vargyason még papi széktakarót is adományozott édes anyja emlékére. Vargyason az adományozás a Nőegyletet hasonló jó cselekedetre indította, amennyiben az ottani Nőegylet elhatározta egy urasztali terítőnek a beszerzését. Isten éltesse még sokáig a jókedvű adakozót, hogy jótettének gyümölcsét: Isten áldását és az emberek méltányló elismerését sokáig élvezhesse.

Nagy Sándor abásfalvi lelkészt Józán Miklós püspöki vikárius ur a kocsordi gyülekezet rendes lelkészének nevezte ki. Ezen egyházközség január 14-én tartott közgyűlésében anyaegyházközséggé alakult s ezen alakulását a felsőbb hatóságok jóvá is hagyták. Új lelkésznek új munkamezején, ahol gyönyörű missziós hivatás nyílik számára, sok szerencsét kívánunk s reá és unitárius gyülekezetére Istennek áldását kérjük.

TŰZHELY MELLETT

A magadét ne hagyd.

Abban az időben történt, amelyből az alábbi adoma maradt fenn.

A baróti református esperes, kurta kötélre fogván a cigányt, a vallás alapvető kérdéseivel jól megtömvén annak bogiás fejét, azzal bocsátotta el a rákvörösrre főt, csuromvizessé izzadt, füstös és felettébb jámbor menyországi palántát, hogy nyolcad napok multával okvetlenül megjelenjen előtte, megmutatandó az eddigi áldásos megmunkálás eredményét. Minek is a cigány annál inkább sietett eleget tenni, mivel a sikeres examen után bizonyos földi jutalmazásokra is kilátása volt, maga a nagytiszteletű esperes ur személyesen mutatván meg neki a kamrában azt az avas sódort, mely arra lett volna rendeltetve, hogy testi mivoltában is táplálja és rövid ideig bár, a rajkók öröme légyen. Megjelenvén a kitzűött időben, a nagytiszteletű esperes ur legelőször is a legsarkalatosabb kérdést szegezte neki.

— Mondd meg fiam, hogy hány Istent hiszünk mi?

— Hármat, — hangzik a határozott válasz.

— Helyesen van fiam, most már sorold fel az Isten három személyét, — üti helyre a helyreütni valót esperes uram.

A cigány, mintha a mennyezet füstös gerendájáról olvasná, hunyorítás nélkül kezdi sorolni:

— Asz Isten asz égben, a csásárné Bécsben s Daniel István uram a sékben.

— Hát cigány, — kérdezi tovább a tréfára hajló esperes, — mit gondolsz, ezek közül melyik a hatalmasabb?

— Hát istálom, asz Isten igen hatalmas, de asz ég is igen messe van. A csásárné is hatalmas, de Bécs is elég távol van. Hanem Daniel István uram itt lakik a sékben...

Hát, mondom, abban a régi jó tréfás időben történt, amikor az elveszett jószágra nem lehetett többé számítani, mert ha más falu határára talált bódorogni, ott megfogták, megnyuzták, amit megenni nem tudtak, azt beitták s így igen vigan lakozának a szomszédos székely communitások lakói.

Történt pedig, hogy a vargyasiaknak egy igen kitűnő és sok dicsekvés tárgyat képező bikája elmaradván a csordától, elbódorogott messze be az almási határba. Ejtő kő nyakán keresztül egészen a Hidegászó patakáig. Itt bukkantak reá az almási határpásztorok s miután hasztalan próbálták behajtani az elvadult állatot, egyikük elszaladt a nem messze kaszálgaó Rigó Jánoshoz, akiről tudva levő volt, hogy soha a kapuján is ki nem lépett a

puskája nélkül. Az öreg aztán egy-kettőre elintézte a bika dolgát. Hamarosan rudra került a bőre s a nyársak pedig megteltek a szén fölött piruló izletes szeletekkel. A jó pecsenye hire nagy helyről oda csalta az embereket.

A hirnek azonban az a természete van, hogy nemcsak egy irányba halad, hová nem kéne, oda is eljut. Estére, mintegy megbolygatott méhkas, úgy megzudult az egész Vargyas. A felháborodás, mint tavaszi olvadáskor az ár, úgy nőtt, hömpölygött és fenyegetett. Öklök emelkedtek a levegőbe, szemek borultak vérbe s a bosszu vágya lassan fátyolt huzott az értelem elé. Ekkor érkezett a feldühödött tömeghez Daniel István főkirálybíró uram. Intésére elcsendesült a zaj.

— Emberek, pitymallatkor mindenki itt legyen, én is itt leszek. Megyünk Almás ellen. Ásó, fejsze a kézbeli.

A nap csak akkor rugta fel piros paplanát az égre, amikor főkirálybíró uram valami 50 ember élén megindult a Vargyas völgyén fel az almási barlang irányába.

Ejtő kő nyakán elosztotta embereit egy jó hajításnyi távolságra egymástól.

— Amit innentől kezdve elfoglalunk az almási határból, az ezután Vargyashoz fog tartozni. A bika ára, — tette hozzá még magyarázólag s azzal széles karéjban indult meg a menet a Hidegászó pataka felé.

Azonban az almásiak is megszentettek már valamit a közelgő veszedelemből, de még csak vagy 15 ember gyült össze a patak mellett. Izgatottan latolgatták a helyzetet, de a védekezést a tulerővel szemben lehetetlennek tartották. Csak Rigó János szivta nyugodtan a patak parton egy mogyoróbokor tövében hűséges társát, az öblös cseréppipát. Térdén keresztülfektetve az elválhatatlan bajtárs, a megtöltött puska. Keze néha tétován simogatta meg a cső hideg vasát. Akkor sem mozdult, amikor a vargyasiak egy csoportja a patakhöz érkezvén, a két falu népe a két parton agyarogva állott szemben egymással, halállal fenyegetve egymást. Csak akkor állott fel, szorosan megmarkolva a puskát, amikor a főkirálybíró is oda érkezett. Ekkorra már az almásiak csoportja is valamit erősödött, de Vargyas sem hagyta magát. A főkirálybíró árnyékában amugy is biztosítva érezték magukat.

— A patakon pedig tul kell menni, — adta ki az utasítást a főkirálybíró.

Erre előlépett Rigó János is. Fegyvere a vállhoz emelve, célba helyezve.

— Aki a patakon tul lépik, halál fia, — mondotta. Szavai úgy kopogtak, mint a jégeső a zsindeletetön. Mint egy élő tilalomfa állott a parton. A tul lévők riadtan hökkentek meg, csak a főkirálybíró lépett egyet előre keményen.

— Figyelmeztetem Tekegyelmedet, főkirálybíró uram, hogy ha még egyet lépik erre, az lesz az utolsó lépése ez életben, — zugott a patakon keresztül a kemény szó.

A főkirálybíró megállott. Szeme élesen kapcsolódott a vele szemben álló szemébe. De az rebbenés nélkül állta. A kinos csendben még a madár is ijedten rebbent más felé. A szivek szinte a torokban kalimpáltak.

— Tudod ki vagyok én? — csattant élesen a főkirálybíró hangja.

— Tudom, de ha még egyet lépik Tekegyelmed, senki sem lesz.

A szem sem rebbent, a kéz sem rebben, a szó sem rebbent. Így néztek néhány sulyos percig szembe egymással. Aztán megmozdult a főkirálybíró. De nem előre, hátra lépett egyet s embereihez fordulva, kiadta a rendelkezést, hogy ebbe az irányba húzzanak határhalmot, senki a patakon túl ne lépjék, mert az almási határ, ez pedig mától fogva vargyasi birtok. Lassan elgondolkozva lépegetett haza felé.

Rigó János sem tért vissza a kaszálóra. Szó nélkül, mintha észre sem vette volna, hogy falusfelei félrehúzódva, magára hagyták, hazament. Arra sem szólt semmit, hogy csak esti sötétben s akkor is nyugtalanul tekingetve szerte-szét, suttogva szólt hozzá nagyritkán valaki. Semmi szava nem volt akkor sem, amikor harmadnapra hivatalos idézést kapott a főkirálybíró elé. Csak a fegyverét vette elő s gondosan megtisztítva, megtöltötte.

— Az oktan állatot legalább megbosszulják, — szúrte keresztül a fogai között egyszer. — De én a magam dolgát elrendezem, — csapta le a puska agyát az eresz földjére s keményen felegyenesedett, mint a csapató sulyától megszabadult száfa. Rebi nén, a felesége, nemhiába leste napok óta a szót, meghallotta a halk mormogást is. Sirva, jajveszékelve esett neki, nehogy valami bolondot tegyen, nem elég, hogy szembe állt a főkirálybíróval? Kiért, miért? Hiszen most láthatja, hogy mindenki magára hagyta nagy bajában. Miért volt neki drágább a birtok, mint másnak, miért nem tudta hagyni, mint más? Most kacagtathatja magát a faluval.

— Ne lefetyelj, hallod-e, — vágta el a megindult szóárada-tot s kifordult az ajtón. Lassan lépegetett Vargyas felé, mint aki nagy terhet cipel. Egyszer, valahol a Merke megett megállott eltűnődve.

— Akkor meghal, — szúrte le hangosan eddigi gondolatai eredményét s ettől kezdve, mintha nagy tehertől szabadult volna meg, megkönnyebbülten folytatta utját.

— Tegye le kegyelmed a puskát, — szólította meg a hajdu az ámbituson.

— Nem loptam én azt hékás, — szurt oda mogorván s keményen megkopogtatta az ajtót.

A főkormánybíró hivatalos merevséggel ült az asztalnál. Előtte a ludtoll issza a kalamáris fekete vérét, az asztal sarkán egy nyitott önkupa ásit, mellette két kisebb ivóedény unatkozik. Mindezt egyetlen gyors pillantással átfogta a szeme, aztán bekapcsolódott a főkirálybíró két sötét nézésü szemébe.

— Kegyelmed hogy mert fegyvert fogni reám, — mordult a zordonan álló emberre.

— Az állat is védi a magát, — felelte Rigó.

— És csakugyan meglő kegyelmed, ha tul megyek a patakon?

— Soha sem ígértem olyat, amit meg nem tettem volna.

— Nahát csak támassa meg a sarokba azt a puskát, de ügyeljen, nehogy elsüljön, — mosolyodott el a főkirálybíró — azután jöjjön, hadd szorítsam meg a kezét. Aki megtudja védeni az ősi just, megérdemli. Aztán a békességre köszöntse el ezt a pálinkát. De jó lesz, ha megtanítja kegyelmed a falusfeleit is a maga jelszavára: a magadét ne hagyj el.

— Tudom én ennek a másik részét is, — gondolta, de hogy a bika eszébe ötlött, nem mondotta.

Ha valaki később kérdezte Rigó János uramtól, hogy mit végzett a főkirálybírónál, csak ennyit mondott: azt üzeni ökegyelme, hogy a magadét ne hagyj el. Akkor is sokan nem értették meg, aminthogy ma is sokan nem akarják érteni.

Simén Domokos.

Hiszem, hogy :

*A világnak alkotója
s gondviselő megtartója,
az Isten egy mindenképen:
lényegében, személyében.
Minden ember édes atyja,
sorsunkat ő igazgatja;
megbünteti a rosszakat,
de a jóknak jutalmat ad.*

*Az emberek mind testvérek,
bármily nyelven beszéljenek.
Isten törvénye rendeli:
minden embert kell szeretni.
Ki mást megvet, üldöz, gyűlöl,
nem várhat jót az Istentől.*

*Jézus Krisztus példaadónk,
az Istenhez utmutatónk.
Ő tanít meg, hogy kell élnünk,
hogy Isten fiai legyünk;
ő a tökéletes ember,
kit mindenben követünk.
Tanítása ut és élet
a bünsőnek, szenvedőnek,
igazság az elnyomottnak,
enyhülés a bánatosnak.*

*Istenből áradó erő,
hítet, lelket erősítő
hatalom s fény a szent lélek.
Ez világítja elménket,
hogy jót, rosszat elválassunk*

*s helyes, igaz uton járjunk;
ez buzdít a szépre, jóra
s vezet minden igazságra.*

*Istenország a célunk,
melyet meg kell valósítunk.
Hol igazság és szeretet
s jóság tölti be a lelket,
ott valósul meg ez ország
és kik szívvel ezt munkálják,
azok igaz keresztények,
Istennek tetszőn ők élnek.*

*Ha bűn utjára tévedtem
s beszennyeződött a lelkem,
de megbánva vétkeimet
jóvá teszek hiven mindent;
Isten végtelen jósága
bűneimet megbocsátja
s mint jó apa a gyermekét,
kegyelmébe fogad ismét.*

*Ami volt s van, meglesz mindig,
örökre el nem enyészik;
az élet is sirba szállhat,
uj alakban újra támad.
Embervoltunk létalapja,
lelkünk el nem mulik soha;
ha bezárul földi létünk,
örökéletet remélünk.*

ZOLTÁN SÁNDOR.

Sz. 70—1940.

MEGHIVÁS.

U. P.

Az Unitárius Egyház Főhatósága az E. K. Tanács 1979—1940. sz. határozata alapján 1940. év március hó 28. és 29. napjain, Székelykereszton

PREZSBITERI KONFERENCIÁT

tart a székelykereszturi egyházkör preszbiteri részvételével, melyre kérjük minden preszbiter lehető megjelenését.

TÁRGYSOROZAT:

I. nap (március 28-án) délelőtt 9 órakor istentisztelet. Imádkozik:

Ütő Lajos esperes.

D. e. 1/2 10-kor ünnepélyes megnyitás (a főgimnázium nagytermében).

a) Dr. Fazakas Miklós f. ü. gondnok üdvözlí az értekezetlet.

b) Dr. Varga Béla püspök megnyitója.

D. e. 10 órakor: Unitárius egyházunk mai kérdései és a keblitanács.

Előadó: Dr. Kiss Elek egyh. főjegyző.

1/2 1 órakor: Közébed.

D. u. 1/2 3 órakor: A keblitanács az egyháztörténelemben. Előadó: Vári Albert teol. tanár.

D. u. 1/2 5 órakor: A keblitanácsos és az egyházköztség anyagi kérdései.

Előadó: Pataki András várfalvi lelkész.

Este 1/2 8 órakor: Műsoros estély.

1. Megnyitót mond: Dr. Elek Domokos egyh. főgondnok.

2. Énekel egy egyházközségi dalárda.

3. Reményik Sándor: „Templom és iskola” c. költeményét szavalja egy székely leány.

4. Elbeszélést olvas fel: Gyallay Domokos főszerkesztő.

5. Magyar dalokat énekel: --- --- ---

6. Előadást tart: Dr. Fikker János teol. dékán.

7. Józán Miklós „Déva vára” c. költeményét szavalja egy székely fiú.

8. Bezárót mond: Osváth Árpád köri f. ü. gondnok.

II. nap (március 29-én): D. e. 8 órakor: Ima. A keblitanácsos és az egyházközség vallás erkölcsi élete. Előadó: Dr. Fikker János teol. dékán.

D. e. 10 órakor: A keblitanácsos és az egyháztársadalmi munka. Előadó: Simén Dániel teol. tanár.

Délben 12 órakor: Közébed.

D. u. 1 órákor: Időszerű gazdasági kérdésekről előadást tart: Boros György gazd. isk. igazgató.

D. u. 3 órákor: Értekezletet bezáró istentisztelet. Imát mond: Péter Ödön egyházköri jegyző. Alkalmi prédikációt mond: Ürmösl József püspöki titkár. Konferenciát bezáró beszédet mond: Dr. Varga Béla püspök.

D. u. 5 órákor: Lelkeszi értekezlet a püspök ur vezetésével. Az értekezlettel kapcsolatos megbeszélések.

Megjegyzések: A presbiterek részére szállásról és közebédéről gondoskodunk.

Ctuj-Kolozsvár, 1940. febr. 20.

Dr. Varga Béla, püspök.

Február 18 án a Lupény-vulkáni egyházközségünknek meleg és bensőséges ünnepe volt. Ezen a napon bucsuzott el szeretett hiveitől *Simén Dániel* teológiai tanárrá választott lelkész és ezen a napon iktatta be hivatalába *Dr. Fikker János* teológiai dékán *Nyitrai Mózes* volt kocserdi lelkészt. A lelkes lupény-vulkáni hívek könnyes és nehéz bucsut vettek jó lelkészüktől s hálát adtak a jó Istennek, hogy mindeddig építő és áldozatos szívű pásztorokkal áldotta meg őket Isten. Új lelkész és gyülekezet azért imádkoztak, vajha ez az állandóan termékenyebbé váló unitárius egyházközségi élet ezután is megtarthatná lendületes és bensőségesen vallásos iramát. A gyönyörű templomi ünnepély után, melyen Suka Sándor a lupényi egyházközség gondnoka igazán szép beszédben bucsuztatta volt lelkészt és üdvözölte új lelkészt; a gyülekezet tagjai és a felekezetek (román-magyar-zsidó) kiküldöttjei kedves és szeretetteljes közében vettek részt, melyen számos pohárköszöntő hangzott el. A jelenlevőket meglep'e az, hogy akkor, amikor két görögkeleti lelkész, egy görög kath. kanonok, egy román. kath. esperes, a lengyel gyülekezet lelkésze, a lutheránus lelkész, a zsidó hitközség kiküldöttje mind megjelentek ezen kedves ünnepi ebéden, — a református egyházközség egyetlen kiküldöttje sem volt jelen. Mi, akik csak kívülről szemlélhetjük a lupényi belső életet, szomorúan állapítjuk meg ezt a tényt annál is inkább, mert kisebbségi sorsban élő végvári magyarok boldog együttműködését apró személyi mozzanatokban látjuk gyengülni. Az ünnepség után a híveknek és jelenlevőknek az volt az általános érzése, hogy *Nyitrai Mózes* és felesége *Deák Berta* komoly lelkesedéssel veszik át új állomáshelyükön az unitárius munka irányítását s az egyházközségek buzgó világi férfiaival és nőivel együtt építik tovább a végvári bástyát.

Dr. Szathmári János egyházi jogtanácsost katonai szolgálatra hívták be. Az egyház vezetősége távollétében részben *Dr. Ürmösi Károly* és részben *Adorján Géza* ügyvéd afiaival helyettesíti őt. *Dr. Abrudbányay Géza* jogügyi bizottsági elnök és *Dr. Gál Miklós* e. főgondnok szíves szakvéleményeit és segítségét fokozott mértékbe veszik igénybe.

Dr. Dexter Róbert és felesége az amerikai Unitárius Társulat külügyi osztályának igazgatója európai tanulmányutra indulnak s Genfben már február közepe táján megérkeztek. Körutjuk során az erdélyi unitárius egyházat is meglátogatják.

Balázs Ferenc-émlékünnepélyt tervez a Brassai Sámuel Unitárius Ifjúság május 20-án „Az erdélyi magyar falumunka apostolának és mártírsorsu hősének állít emlékezetet az a fiatalság, mely célközvéseiben Balázs Ferenc eszmei magvetéséhez hiven a nép szolgálatára akarja szentelni életét.“ Örömmel adunk hirt erről a szép vállalkozásról.

Az Erdélyi Gazdasági Egylet kiállításán, amely február hó 19—24-ig volt Kolozsváron, a gazdasági élet különböző termékeivel találkoztunk. Sok látnivaló volt a mezőgazdaság különböző ágaiból és a házi iparból egyaránt. Az eredményekről a napi lapok bőségesen beszámoltak, mi csak az unitárius vonatkozásu

Az Unitárius Nőegylet kiállításának egyik remek részlete.

dolgokról beszélünk: Aranyérmert nyert a székelykereszturi gazdasági iskola a gazdasági terményekben levő kiválóságáért. Ugyancsak aranyéremmel tüntették ki az Unitárius Nőegyletet, a toroczkói varottasokból álló hatalmas kiállításáért, amelyet a szövőtanfolyamon készítettek elő s mely az egész kiállításnak a legszebb és legértékesebb részét alkotta. Itt említjük meg, hogy Hantz Piroska hittestvérünk is kiállított szép iparművészeti művészi alkotásaival ő is aranyérmert nyert. Jól esik följegyezni ezeket az unitárius sikereket.

Kép az unitárius közművelődés terén. Sokféle alapon igyekeznek megállapítani a műveltségi fokot. Egyesek az irni-olvasni tudók számát, mások az iskolák számát, a vagyoni jólétet, némelyek a szappan, mások a papír (nem a szivarpapír, hanem

folyóirat és könyv) fogyasztást veszik alapul. Ha az utóbbit vesszük alapul s ez tényleg komoly alap, akkor a mi unitárius népünk műveltségéről igen kedvező bizonyítványt kell kiállítanunk. Az Unitárius Közlöny 3900 példányszámban jelenik meg havonta és abból 3000 példány falusi hittestvéreinknek jár. Az egyházközösségek keblitanácsosai és előjárói csaknem mind megrendelték. Mikor a körlevél szétment a keblitanácsosokhoz, legelőször a magyarországi keblitanácsosok jelentkeztek előfizetőknek. Az Unitárius Naptár ügyel még jobban állunk. 6000 naptár fogyott el Románia területén lakó unitáriusok között. A 6000 példány nem volt elég, úgy, hogy a jövő évben már jóval többet nyomtatunk. Ha még hozzá számítjuk, hogy falusi népünk más lapokat és folyóiratokat is olvas, az Unitárius Naptáron kívül megszerzi a Magyar Nép, az Erdélyi Gazda, a Hangya Naptárt, a marosvásárhelyi Székely Naptárt (Lőcsei Kalendárium) és még más helyi érdektű kiadványokat (s más egyházi kiadványokat) nyugodt lélekkel mondhatjuk, hogy az unitárius vallás hívei tényleg a műveltség terén magas fokon állanak.

Az **Unitárius Nőegylet** központi vezetősége értesíti a gyermektelen emberbarátokat, akik hajlandók árvagyermekeket örökbe fogadni, hogy egy 8 éves fiú, egy 6 és egy 4 éves leány örökbe adó. Mind a három gyermek teljesen ép és egészséges. Mindhárman teljesen árvák. Az érdeklődők felvilágosítást nyerhetnek a Nőszövetsége központi irodáján (Calea Mar. Foch 10) Kolozsvárt.

Kántorbeiktató Sinfalván. F. é. február hó 4-én iktatta be a sinfalvi egyházközösség új énekvezérét Lőfi Béla nyug. felekezeti tanító afiát, meleg és szeretetteljes templomi ünnepély keretében. Az ünnepély során az új énekvezér megtartotta beköszöntő beszédét. Vázolta új hivatalával járó kötelességeit és hitet tett, hogy a vallásos dal és költészet művelésével tehetsége szerint munkálni fogja a szebb jövő eljövételét. Nem kezdő ember, csak újra kezdő. Fiatalos testi- és lelki-ereje párosulva a közösség ősi talajból sarjadó akarásával meg fogja hozni munkájának áldásos gyümölcsét. Az egyházközösség gondnoka, az ifjuság és iskolás-gyermekek üdvözlése után a két belső ember, a régi és az új tett fogadalmat a közös munka érdekében. Ünnepély után az egyházközösség lelkes munkájával megrendezett közebédén fehérasztal mellett is bizonyosságot tettek mind a meghívó, mind a meghívott vezető és az egyházközösség tagjai is arról a meleg szeretetről, bizalomról és kölcsönös megbecsülésről, amely az eredményes munka záloga. Helyi és a szomszédos egyházközösség vezetői üdvözölték körükben a már ismert barátot. Lőfi Béla személyében eddigi munkássága alapján zálogát látják a haladásnak és szellemi fejlődésnek. Árkosi Tamás esperes szerint Sinfalvára ismét tanulni fognak járni az emberek! Isten áldása legyen munkájukon, hogy olyan szeretetben és jó egyetértésben éljenek a régiiek és az új ember, amilyenben a beiktató ünnepség lezajlott! *Jelenvolt.*

Hirdetmény. Bérbeadó Szinden (Torda megye) 80 holdas, nagyobb részben fiatal ültetésű gyümölcsösből és szőlőből álló

gazdaság a hozzátartozó lakóházakkal és gazdasági épületekkel együtt. Érdeklődni lehet az unitárius püspökségnél Cluj-Kolozsvár, Calea Marechal Foch 12, vagy pedig a helyszínen.

Ki tud felvilágosítást adni? Csipkés Péter 1845—1860-ig Iklandon volt unitárius pap. Onnan elköltözött, de nem tudni hova. Aki tud róla, szíveskedjék szerkesztőségünket értesíteni.

Nyugtázás. Az egylet pénztárába január 24-től február 20-ig tagsági díjat fizettek: Dr. Jancsó Öjonné Kolozsvár 1938 ra, Werress László 1940-re, Zsigmond Istvánné, Wolf Józsefné Parajd 1939-re, Szathmáry Lajos Oravica 1939—40-re (100 L), Pálffy Juliánna Bágyon 1938—39-re, Kozma Endre M.-Sáros 1931—40-re, Pál István Kolozsvár 1939 re, özv. Marosi Mátyásné Nagyenyed 1940-re, Szabó Imréné Zalán 1934—40-re, Zsakó Zoltán Kolozsvár, Kóvári Jakab Kénos 1940-re, Firtos Áron Kénos 1938-ra, Hurubás János Muzsna 1939—40-re, Nagy Béla Muzsna, Unitárius Egyházközség Medesér, Taar Géza Nagyajta, Fülöp Elemér Kide 1940 re, D. F. Nőegylet Szentivánlaborfalva 1938—39-re, Dr. Gündisch Mihályné Kolozsvár 1940-re. — Előfizetői díjat fizettek: György Róza Ikland 1938—39-re, Lőrinczy Zoltánné 1939-re, Benczédi Ferenc Tarcsafalva, özv. Tarcsafalvi Lázárné Sz.-Szentmihály, Incze Jánosné Kálnok 1940 re, Kovács Istvánné Kolozsvár 1937—39 re (90 L), Györke Dénes Beszterce 1938—40-re, Udvari György, Tánczos János M.-Sáros 1931—40-re, D. F. Ifjusági Egyiet 1938—40-re, Szabó Annuska S. Szentgyörgy, Geréb Ádám Kolozsvár, Nagy Lajos Kökös 1940 re, Homoródi Istvánné 1938—40 re, Id. Kilyén Józsefné 1939-re, Tóth Lőrinc, Nagy József, Szakács József, ifj Orbók József 1940-re, Nagy János 1939 - 40-re, Took Bálint, idj Kilyén Mózes, Kilyén Mózes, ifj Took Ferenc, Orbók Lajos, Sigmond Bálint, Márk Domokos Kökös 1940-re, Daczó Ferenc Torda 1939—40-re, özv. Biró Sándorné, Varga József Medgyes 1940-re, Pataki János 1939-re (15 L); Szabó Lajos M.-Vásárhely 1939—40 re, Unitárius Egyházközség Kénos 1938-ra, Geréb Dénes 1940-re; Balázs József Medgyes, Dénes Mózes Muzsna 1940 re, Kálmán Dénes, Izsák Domokos Nagyszében 1938—40 re, Berde Béla Maksa 1936—38-ra, Bedő Ferenc, Ráduly Jánosné Kézdivásárhely 1939-re, Bódi Ferenc Kovászna, Barabás Béla Szentivánlaborfalva 1937—39-re, Unitárius Egyházközség 1939-re; Bódi Ferenc Kovászna, Barabás Béla Szentivánlaborfalva 1937—39-re, Unitárius Egyházközség 1939-re; Fülöp Elemér, id. Biró József, Biró Elek, Biró Károly, Angyalosi Gábor, Szép László Kide 1940 re; Unitárius Egyházközség Bölön 1930—40-re, Tana Lajos alszegi, id. Máthé Elek, Pál Imre, Pokhé Jánosné, Szabó Tamás Tamásé, Varga József, id. Mikó Ferenc, Tana Albert, Biró Béla, Léta Sándor, Tamási István, Gazdag Miklós, Tana Áron, Berecz Béla, Bedő Sándor, Szolga Imre, Tana János, Vajda Imre, Kisgyörgy Sándor ifj., Pál Imre agyagásói, Tana Áron G., Varga L. Lajos, Gergely Gyula, Nagy Dénes, Szabó Tamás a Józsefé Bölön 1940-re, Unitárius Nőegylet Szabéd 1939-re. A múlt számunkból tévedésből kimaradt: Kedei Dénes, Kis-

solymos 1940 és Vajda Sándor szücs Nagyajta 1940 évi előfizetése. — Alapítói díjat fizettek: Dr. Demeter Attila Abrudbánya 1000 L; Unitárius Egyházközség Okland 500 L; Szén Mihály Datk 200 L; K. Nagy Simon Szabéd 250 L.

Kolozsvár, 1940. február 20-án. *Gálfi Lőrinc*, pénztárnok.

A bucurești-i unitárius egyházközség hírei.

Nők Szövetsége 1940 február 3 án tartott estélye szépen sikerült. Illesse elismerés Nők Szövetsége buzgó tagjait. Védnökeinknek hálás köszönet a beküldött adományokért. Az Unitárius Közlönynek nyugtázásokkal való megterhelése elkerülése végett az adakozóknak személyesen vagy egyházközségek útján küldjük el nyugtázásunkat.

Konfirmációi előkészületeink megkezdődtek. Konfirmálás ideje 1940 május 5. Konfirmálni szándékozók sürgősen jelentkezzenek a lelkési hivatalban (Str. Basarabia 47., II.).

Hittan óráink március hónapban háznál a következő sorrendben lesznek: 1-én Pál Ottó; 2-án d. e. 12 óraker Rác György; 4-én Filep Ibolyka; 5-én Salamon Éva és Judit; 6-án Lengyel Ágnes és Erna, Mátyás Vera; 8-án Pál Ottó; 9-én d. e. Rác György; 11-én Csiki Ferenc és Ibolyka, Balogh Béla, Fekete Ferenc és Sándor; 12-én Salamon Éva és Judit; 15-én Pál Ottó; 16-án d. e. Rác György; 18-án Csiki-Balogh-Fekete; 19-én Filep Ibolyka; 27-én Lengyel-Mátyás; 29-én Pál Ottó. A hittanórák, ha másképp jelezve nincsen, délután vannak.

Ifjúsági Körünk összejövetelei: március 10-én d. u. 4—5 óraker a lelkési hivatalban. Előadást tart Dr. Sándor Mihály. Összejövetel után házi teadélután. Március 31-én d. e. 1/212-től istentisztelet után a ref. elemi iskola IV. o. tantermében.

Egyházi adó ügyében közgyűlés meghatalmazást adott Pénzügyi Bizottságunknak, hogy hivekkel rendezze az esetleges hátrálékokat hivek anyagi helyzete szerint. Pénzügyi Bizottság felkéri hiveket, hogy egyházi adó megajánlásait szíveskedjenek bejelenteni. Bizottság szeretné elkerülni az egyházi adó összege hivatalos megállapítását. Hivek megértő áldozatkészsége a múlt évben bejött 48.909 lej egyházi adó összegéből, megállapítható. (1938-ban egyházi adóból 34.369 lej jött be.) Ha mindenki kivenné részét az áldozathozatából bármily kis összegű befizetéssel, egyházközségünk önfenntartása mellett könnyen juthatnánk saját istentiszteleti helyiséghez is.

Vasárnapi iskolai tanítások ideje március 3, 10 és 31 d. e. 10¹/₂11-ig, istentisztelet előtt a ref. elemi isk. IV. o. tantermében. Iskolás növendékeink megjelenése kötelező.

Gyermekistentisztelet ideje március 17, istentisztelet után. Iskolásnövendékek megjelenése kötelező.

Keblitanácsi gyűlésünk március 10-én d. e. 1/212 órai kezdettel lesz istentisztelet után, a ref. elemi iskola IV. o. tantermében.

ben. Targysorozat: 1. Gyűlés megnyitása, jegyzőkönyvhitelesítő felkérése. 2. Mult gyűlés jegyzőkönyve felolvasása. 3. Jegyzői állás betöltése kérdése. 4. Egyházi adózás kérdése, Pénzügyi Bizottság tervezete. 5. Előterjesztések. 6. Esetleges indítványok, melyek legalább is 24 órával a gyűlés ideje előtt írásban beadandók a lelkészi hivatalba.

Pénzügyi Bizottság megbeszélései ideje március 5 és 19, a lelkészi hivatalban este 8 órai kezdettel a lelkészi hivatalban.

Dávid Ferenc Egyleti megbeszélés március 12-én este 8 órai kezdettel a lelkészi hivatalban.

Istentiszteleteink minden vasárnap d. e. $\frac{1}{2}$ 11 órai kezdettel vannak a Str. Sf. Voevozi 50 sz. alatti ref. elemi iskola IV. o. tantermében. Husvétkor istentiszteletet és urvacSORAOSZTást tartunk március 24-én és 25-én is, d. e. a rendes időben. Nagypénteki istentiszteletünk március 22-én lesz egyházi beszéddel, a rendes időben.

Szórványaink. *Busteniben* istentisztelet s utána szórvány-egyházközségi közgyűlés március 3-án d. u. $\frac{1}{2}$ 5 órai kezdettel. UrvacsORAOSZTásra lelkész a román husvét alkalmával fog kimenni, ünnep másodnapjára. *Ploestin* a husvétii istentisztelet és urvacSORAOSZTás március 25-én d. u. $\frac{1}{2}$ 5 órai kezdettel lesz.

Minden megkeresés és az egyházközségünk fenntartására szánt adomány a következő címre küldendő: Oficiul Parohial Unitarian, București 2. Str. Basarabia 47. II. Telefonszámunk: 5-45-79.

ÚJ SZÖRMEÜZLET

Cal. Marechal Foch 6—8, a SORA áruház udvarán.
PÁLFFY ISTVÁN unitárius vallásu SZÜCS-
MESTER szörme szalonja megnyilt. Szolid árak,
pontos kiszolgálás. Szives pártfogást kér

PÁLFFY ISTVÁN szücsmester.

Az Unitárius Közlöny előfizetési ára évi 36 lei. A D. F. E. évi rendes tagsági díja 60 lei. A D. F. E. örökös alapítói díja 1000 lei. A rendes- és alapító-tagok egyleti tagsági jogaik gyakorlása mellett kapják az Unitárius Közlönyt is. Az előfizetési díj csak a Közlönyre jogosít. Kivánatos tehát, hogy mindenki lépjen be az egylet tagjai sorába s díjait rendezze. Egyleti jogait csak az gyakorolhatja, aki tagsági díjait rendezte. Előfizetés Magyarországon 3 P. Minden pénzküldemény Gálfi Lőrinc pénztáros címére küldendő. Cluj, Marechal Foch 12.

Az „Unitárius Közlöny“ megjelenik havonta.

Tipografia „Pallas“ könyvnyomda Cluj, Strada Vlăhuța 3.

A lap elfogadása előfizetésre kötelez.